

UKŁADY SEKWENCYJNE

Układ sekwencyjny – wartości wyjść są funkcją aktualnego stanu, sekwencji poprzednich stanów oraz wejść układu cyfrowego

- Autonomiczne włączanie lampek choinkowych
- Sterowanie w zaplanowanej kolejności „pokazem fontann”
- Światła kierujące ruchem ulicznym
- Reklamy świetlne...
- Sekwencyjna wymiany danych

Układ sekwencyjny...

Asynchroniczny – zmiany stanów następują bezpośrednio po zmianie wartości sygnałów wejściowych (układ rzadko stosowany)

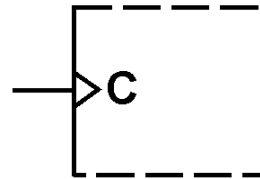
Synchroniczny – zmiany stanów następują na podstawie wartości sygnałów wejściowych w chwilach określanych przez zewnętrzny sygnał taktujący, zazwyczaj okresowy stąd zwany zegarowym

autonomiczny – układ synchroniczny bez wejść sterujących, tylko zegar

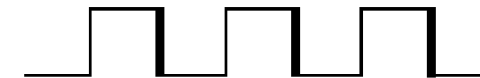
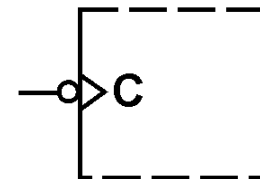
UKŁADY SEKWENCYJNE

Sposoby wyzwalania układu synchronicznego sygnałem zegarowym C

Zbocze narastające
(zmiana $0 \rightarrow 1$)

Zbocze opadające
(zmiana $1 \rightarrow 0$)

UKŁADY SEKWENCYJNE

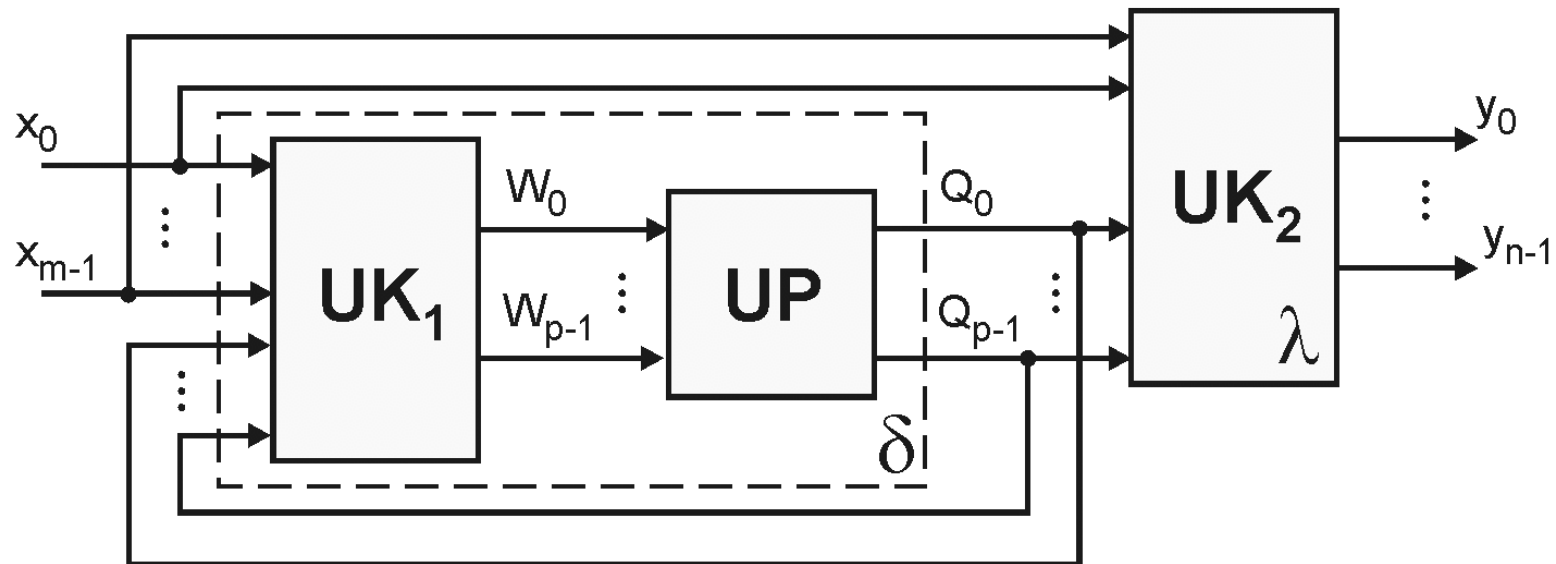
Model matematyczny układu sekwencyjnego nazywany jest *AUTOMATEM*

Rozróżniamy dwa modele automatów:

- automat Mealy’ego – (1955 r.) sygnały wyjściowe zależą od stanu w jakim układ się znajduje oraz od sygnałów wejściowych (rzadko stosowany)**
- automat Moore’a – (1956 r.) sygnały wyjściowe zależą tylko od stanu w jakim układ się znajduje**

UKŁADY SEKWENCYJNE

Schemat blokowy automatu Mealy'ego

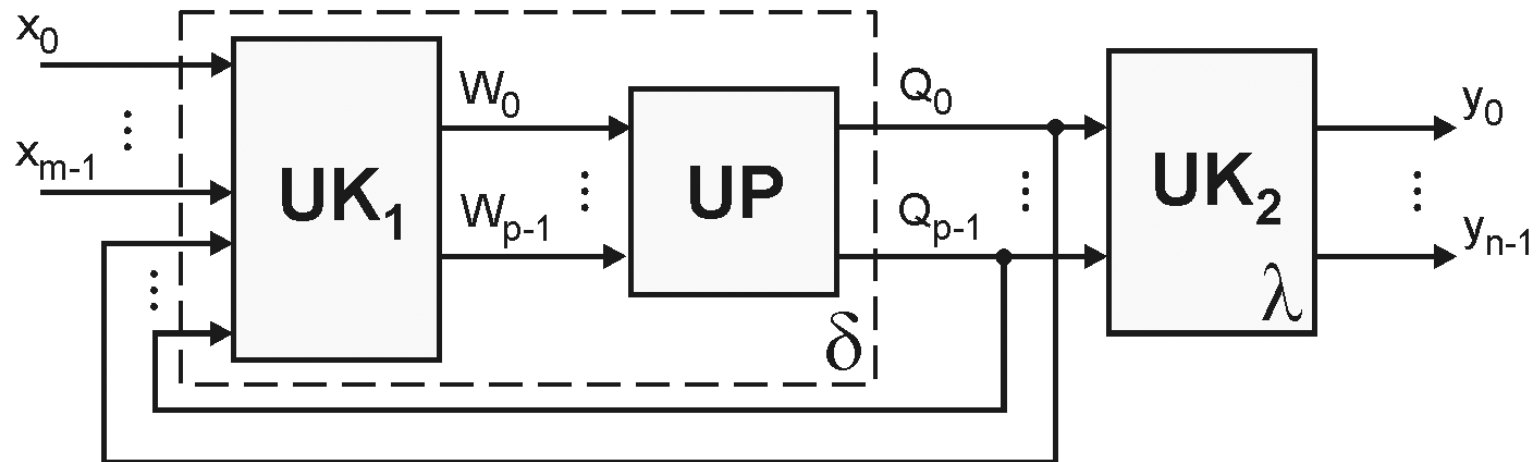

$$Q = \delta(Q, X) \quad Y = \lambda(Q, X)$$

UP – *układ pamięciowy*

UKŁADY SEKWENCYJNE

Schemat blokowy automatu Moore'a

$$Q = \delta(Q, X)$$

$$Y = \lambda(Q)$$

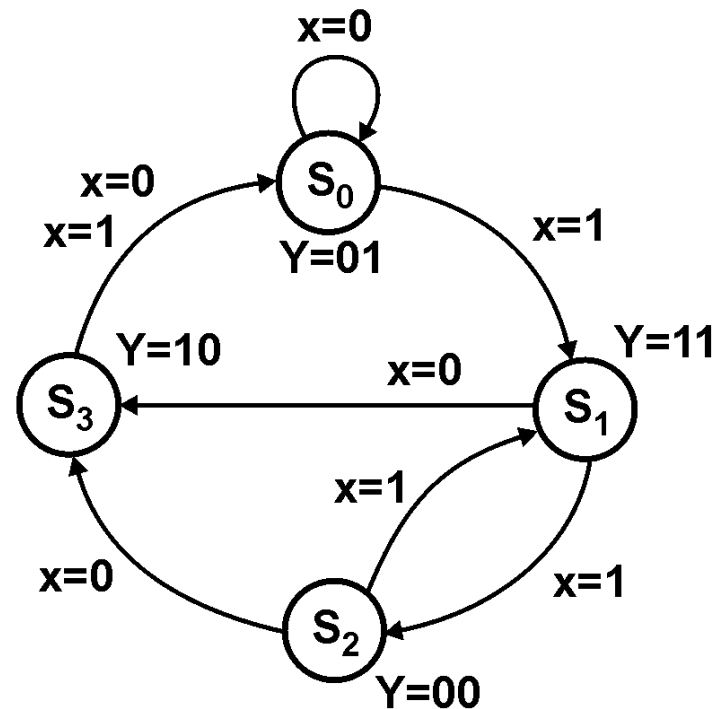
UP – *układ pamięciowy*

UKŁADY SEKWENCYJNE

Sposoby opisu układu sekwencyjnego

Graf stanów

Moore

UKŁADY SEKWENCYJNE

Sposoby opisu układu sekwencyjnego

Tablica przejść i wyjść

Moore

Tablica przejść

Stan					
x		S ₀	S ₁	S ₂	S ₃
		S ₀	S ₃	S ₃	S ₀
0		S ₀	S ₃	S ₃	S ₀
1		S ₁	S ₂	S ₁	S ₀

Stan₊

Tablica wyjść

		Stan			
Y		S ₀	S ₁	S ₂	S ₃
		01	11	00	10

Stan – stan aktualny, Stan₊ – stan następny

ELEMENTY PAMIĘCIOWE => *przerzutniki*

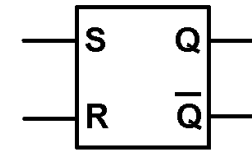
Ze względu na sposób przełączenia:

- przerzutniki *asynchroniczne* – tylko wyjściowe sygnały wyzwalające zmianę stanu wyjścia; *zatrask, latch*
- przerzutniki *synchroniczne* – wyjściowe sygnały wyzwalające zmianę stanu wyjścia oraz sygnał taktujący (zegar)

Ze względu na działanie:

- SR (Set – Reset)
- D (Data, Delay)
- JK (ulepszona wersja SR)
- T (Toggle – *ang.* przełączenie)

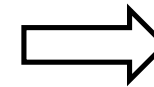
ASYNCHRONICZNY PRZERZUTNIK *SR*

Zasada działania

S – Set → dla S=1 ustaw Q=1

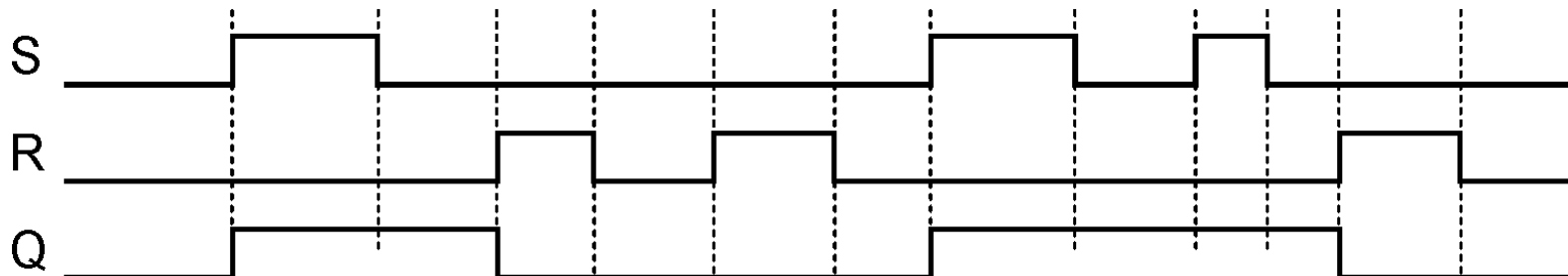
R – Reset → dla R=1 ustaw Q=0

Tablica przejść

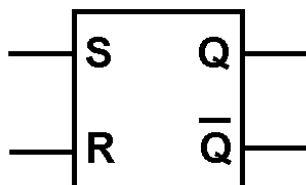
S	R	Q ₊
0	0	Q
0	1	0
1	0	1
1	1	—

Przykładowe przebiegi sygnałów

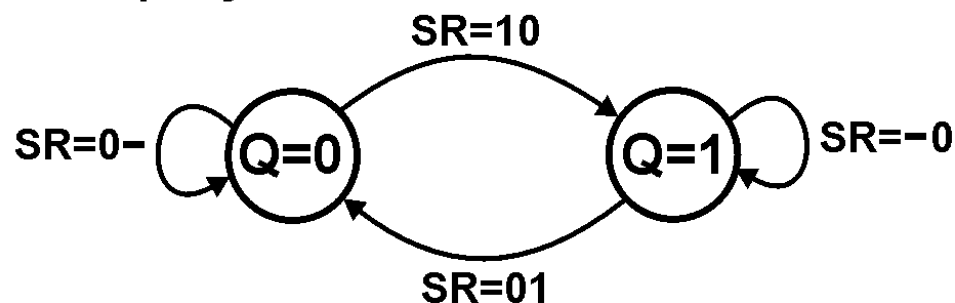

Asynchroniczny przerzutnik SR – sposoby opisu działania

Symbol

Graf przejść

Siatka Karnaugh

SR		00	01	11	10
Q	0	0	0	—	1
	1	1	0	—	1

Q^+

Tablica przejść

S	R	Q^+
0	0	Q
0	1	0
1	0	1
1	1	—

Tablica wzbudzeń

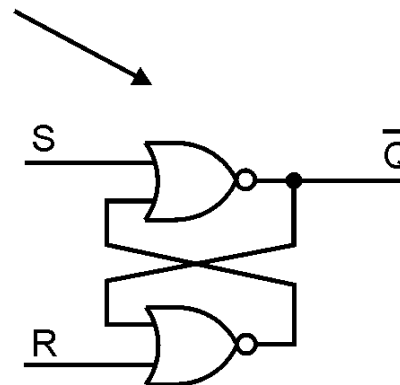
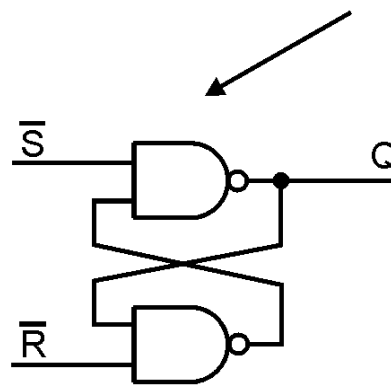
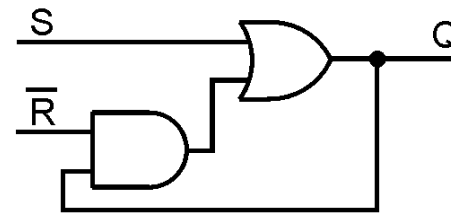
$Q \rightarrow Q^+$	S R
0 → 0	0 —
0 → 1	1 0
1 → 0	0 1
1 → 1	— 0

Asynchroniczny przerzutnik SR – realizacja układowa

SR		00	01	11	10
Q	0	0	0	—	1
	1	1	0	—	1

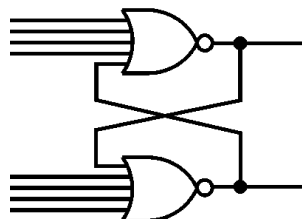
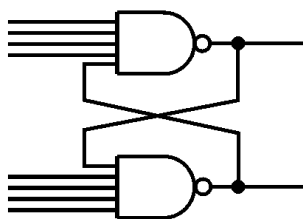
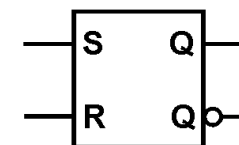
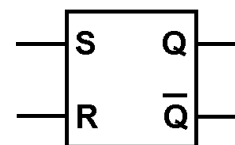
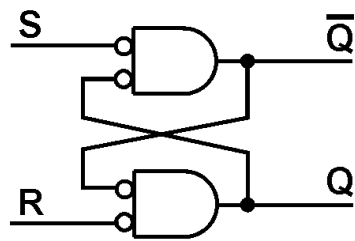
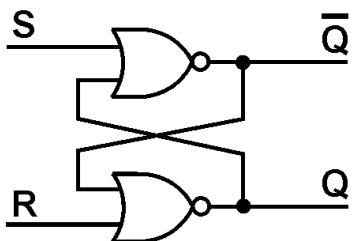
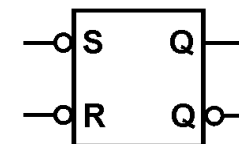
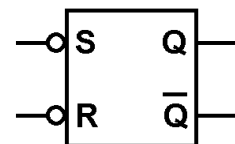
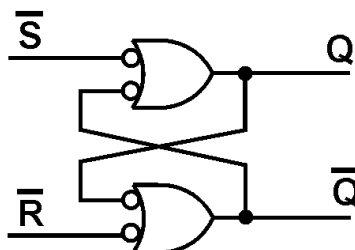
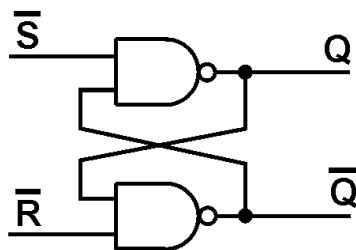
Q_+

$$Q_+ = S + \bar{R}Q$$

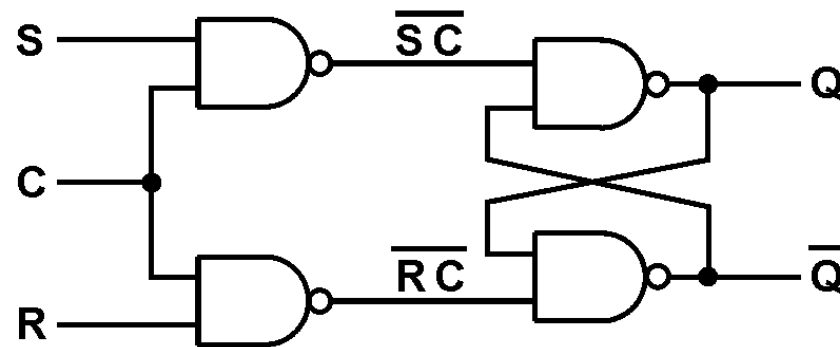
\bar{R}, \bar{S} – znak negacji oznacza reakcję tych wejść na stan 0

Asynchroniczny przerzutnik SR – realizacja układowa

...kilka wejść S i R...

Przerzutnik SR – z zezwoleniem... (bramkowany zatrzask)

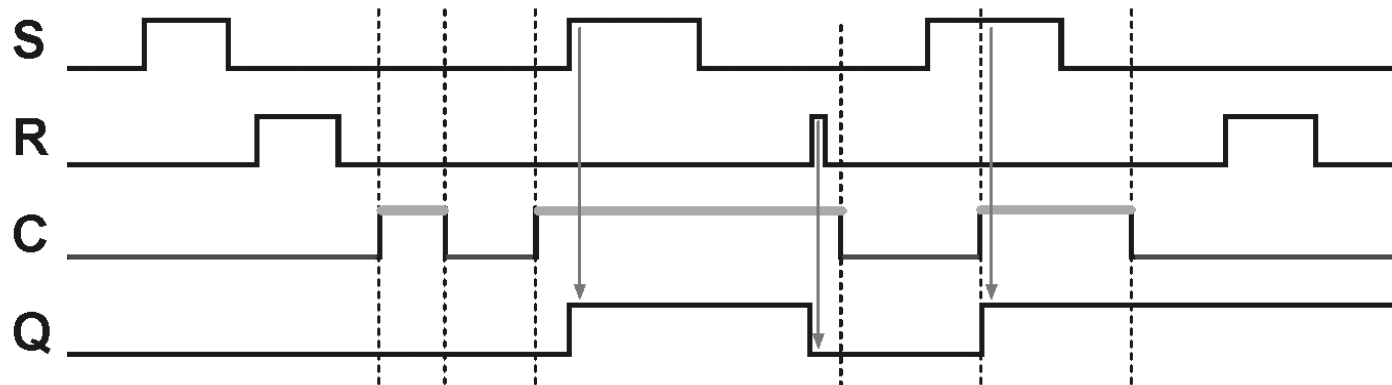

$$\overline{SC} = \begin{cases} 1 & \text{dla } C = 0 \\ \overline{S} & \text{dla } C = 1 \end{cases}$$

$$\overline{RC} = \begin{cases} 1 & \text{dla } C = 0 \\ \overline{R} & \text{dla } C = 1 \end{cases}$$

Stany wejść S i R są przenoszone przez bramki NAND tylko przy sygnale zezwalającym $C = 1$.

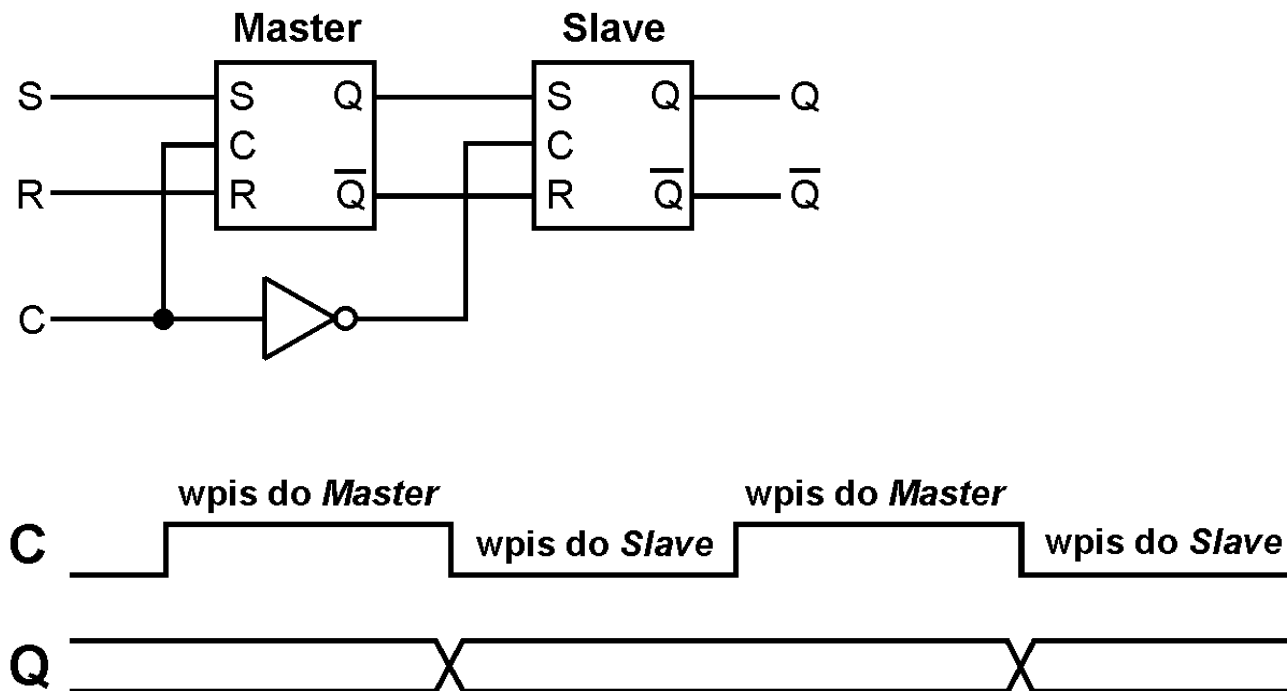
Przykładowe przebiegi sygnałów

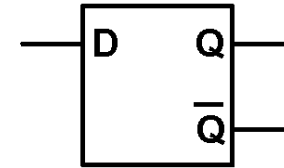
Przerzutnik typu Master–Slave

Jest to najprostsze rozwiązanie eliminujące „przezroczyść”, stanowiące szeregowe połączenie dwóch bramkowanych zatrząskóv wyzwalanych w przeciwnych fazach impulsem sygnału zegarowego.

Przerzutnik SR MS

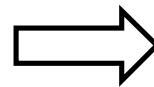

„ASYNCHRONICZNY” PRZERZUTNIK *D*

Zasada działania

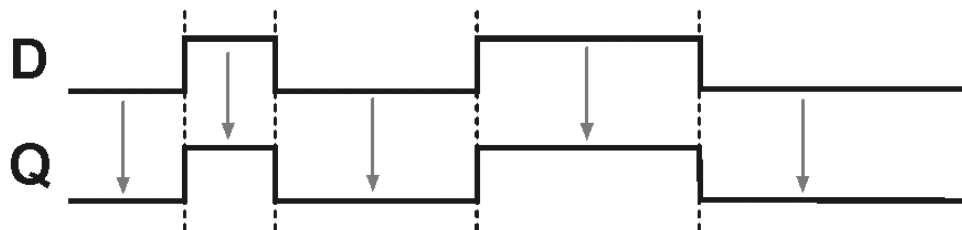
dla $D=1$ ustaw $Q=1$
dla $D=0$ ustaw $Q=0$

Tablica przejść

D	Q_+
0	0
1	1

Przykładowe przebiegi sygnałów

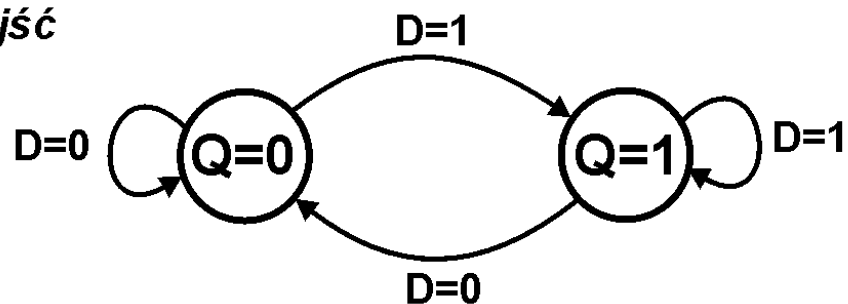

???

„super-przeźroczysty...”

Przerzutnik D – sposoby opisu działania

Graf przejść

Siatka Karnaugh

D \ Q	0	1
0	0	1
1	0	1

$Q^+ = D$

Tablica przejść

D	Q^+
0	0
1	1

Tablica wzbudzeń

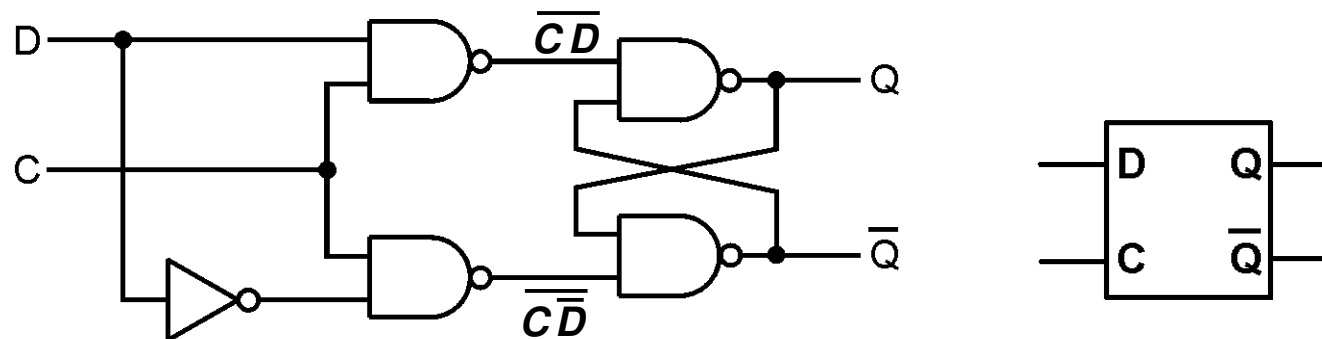
$Q \rightarrow Q^+$	D
0 → 0	0
0 → 1	1
1 → 0	0
1 → 1	1

Przerzutnik D – z zezwoleniem... (bramkowany, zatrzask)

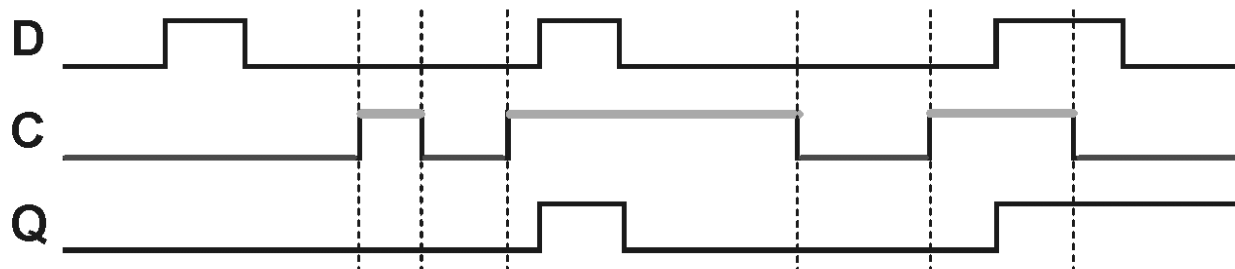
Powstał z zatrzasku SR w wyniku połączenia wejścia S przez inwerter do wejścia R.

Tablica przejść

S	R	Q ₊
0	0	Q
0	1	0
1	0	1
1	1	–

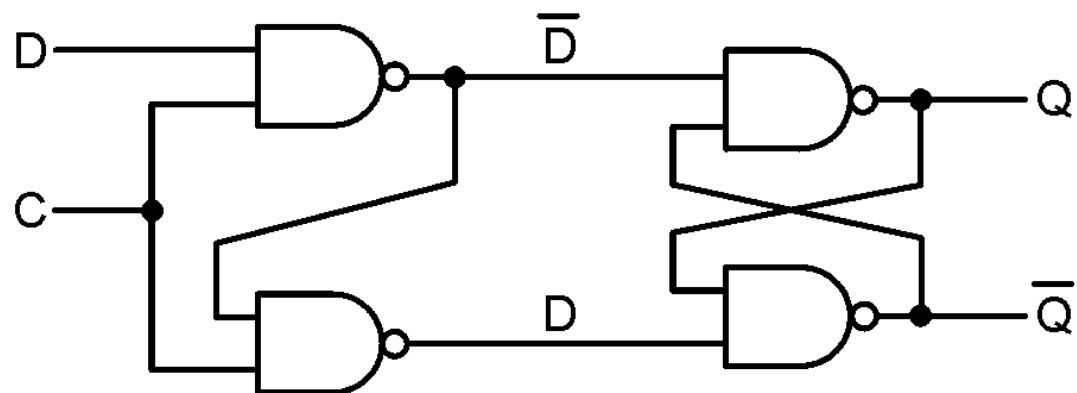
Przykładowe przebiegi sygnałów

?

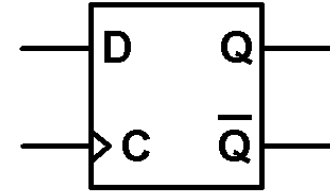
„prawie nieprzeźroczysty...”

Przerzutnik D – z zezwoleniem... prostsza budowa...

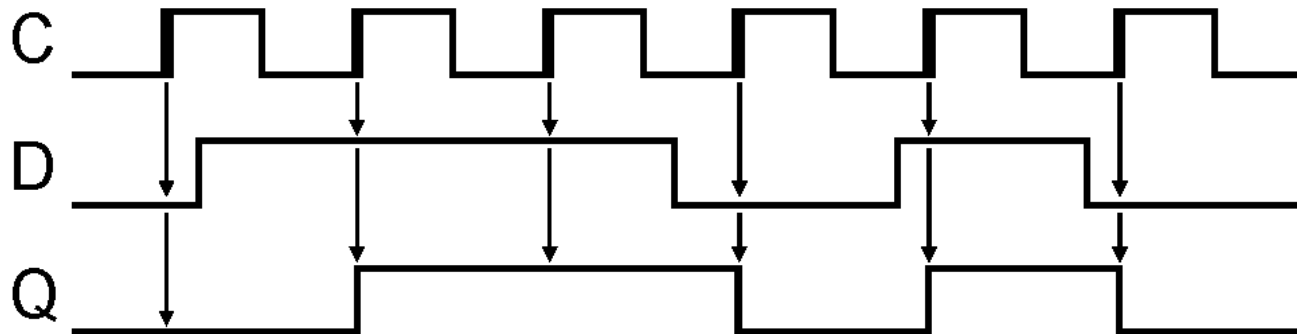

SYNCHRONICZNY PRZERZUTNIK D

– wyzwalany zboczem sygnału zegara

Przykładowe przebiegi sygnałów

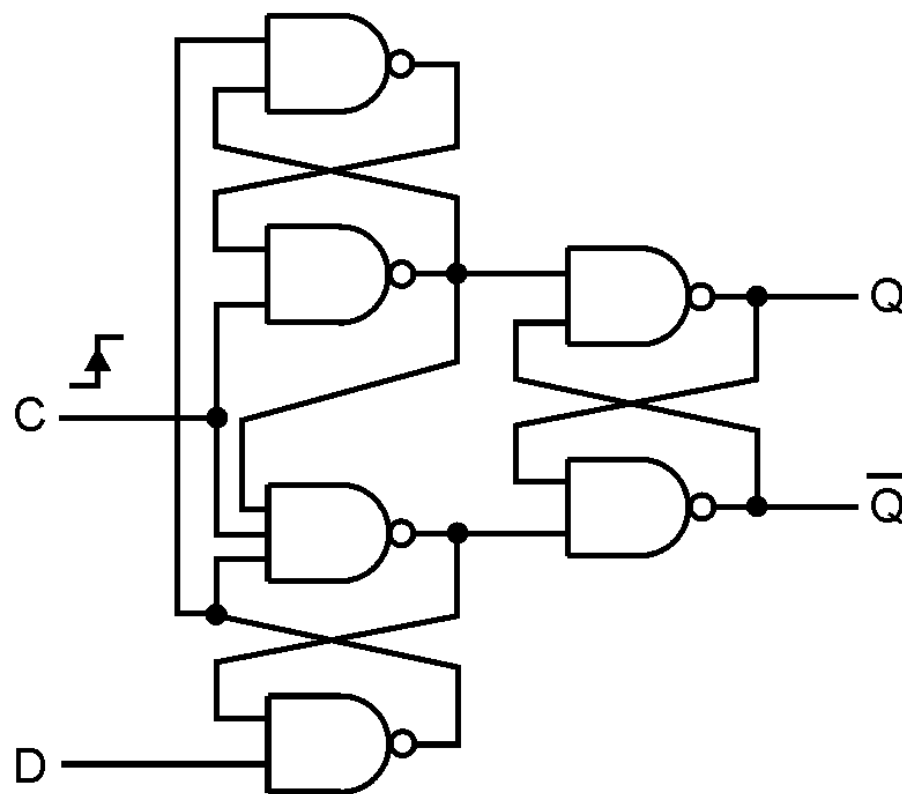

„całkowicie nieprzeźroczysty...”

***Wyjście Q przyjmuje stan wejścia D tylko
w momentach zmiany na C z 0 na 1***

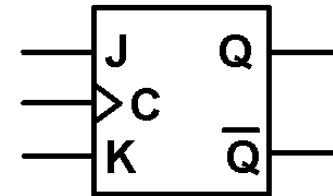
Synchroniczny przerzutnik D – realizacja układowa

SYNCHRONICZNY PRZERZUTNIK **JK**

J – John

K – Kilby

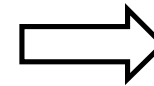

Ulepszona wersja przerzutnika SR – brak stanu zabronionego !

Zasada działania

J (set) → dla J=1 ustaw Q=1

K (reset) → dla K=1 ustaw Q=0

Tablica przejść

J	K	Q ₊
0	0	Q
0	1	0
1	0	1
1	1	\overline{Q}

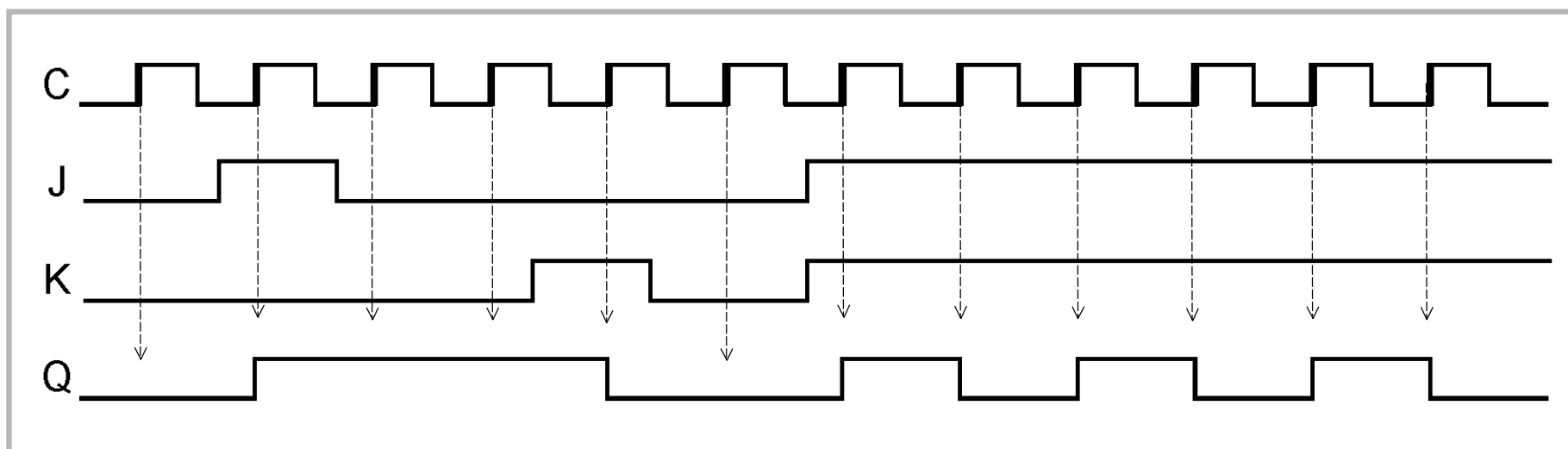
***Dla J = 1 i K = 1
wyjście Q przyjmuje stan przeciwny!***

Synchroniczny przerzutnik JK

– przykładowe przebiegi sygnałów

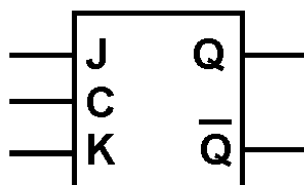
Tablica przejść

J	K	Q ₊
0	0	Q
0	1	0
1	0	1
1	1	\overline{Q}

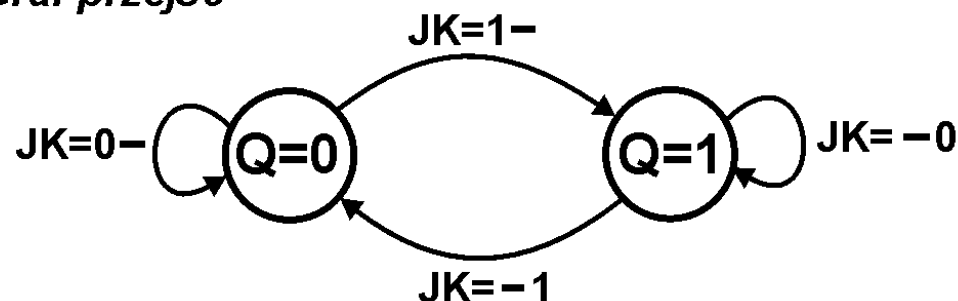

Synchroniczny przerzutnik JK – sposoby opisu działania

Symbol

Graf przejść

Siatka Karnaugh

JK \ Q		JK			
		00	01	11	10
Q	0	0	0	1	1
	1	1	0	0	1

Q^+

Tablica przejść

JK	Q^+
0 0	Q
0 1	0
1 0	1
1 1	\overline{Q}

Tablica wzbudzeń

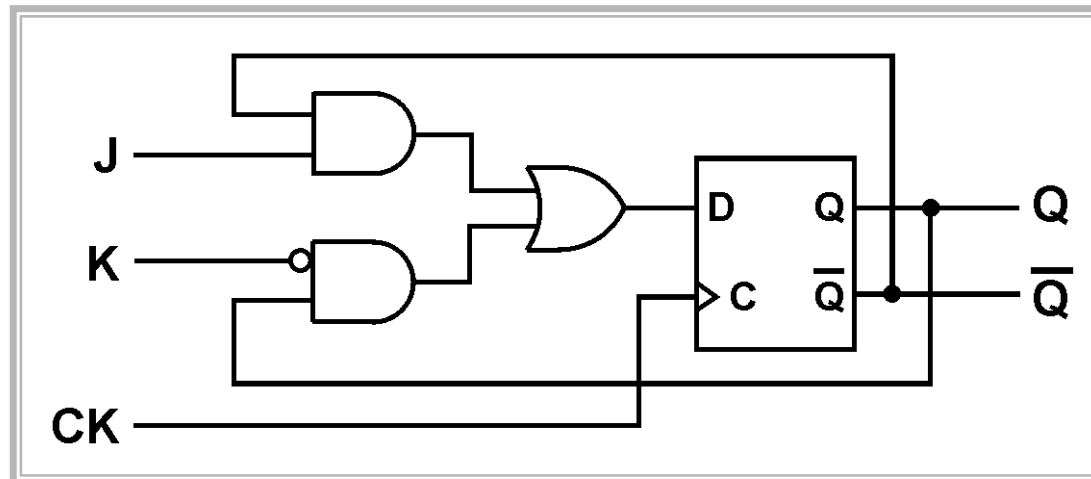
Q → Q^+	JK
0 → 0	0 -
0 → 1	1 -
1 → 0	- 1
1 → 1	- 0

Synchroniczny przerzutnik JK – realizacja układowa

Q \ JK	JK			
	00	01	11	10
0	0	0	1	1
1	1	0	0	1

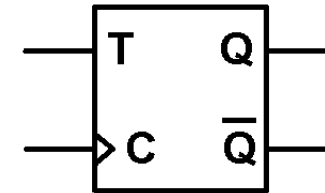
Q^+

$$\Rightarrow Q^+ = J\bar{Q} + \bar{K}Q$$

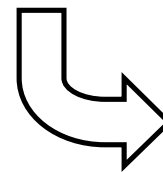
SYNCHRONICZNY PRZERZUTNIK T

T – toggle – przełączać...

Zasada działania

- dla $T=1$ ustaw na Q stan przeciwny, czyli not Q
- dla $T=0$ nie zmieniaj stanu wyjścia Q

Tablica przejść

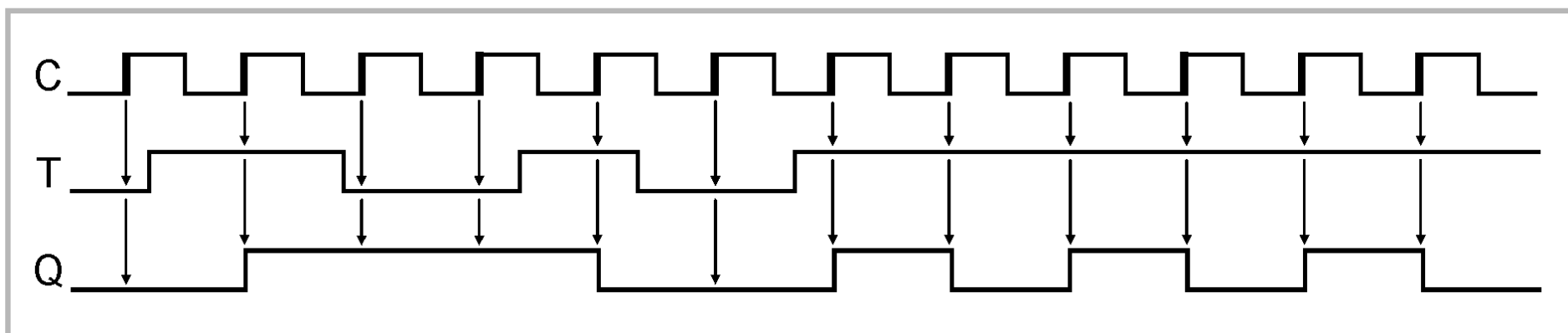
T	Q_+
0	Q
1	\overline{Q}

Synchroniczny przerzutnik T

– przykładowe przebiegi sygnałów

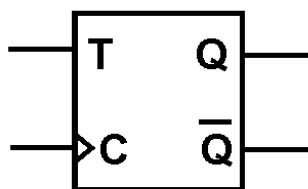
Tablica przejść

T	Q_+
0	Q
1	\overline{Q}

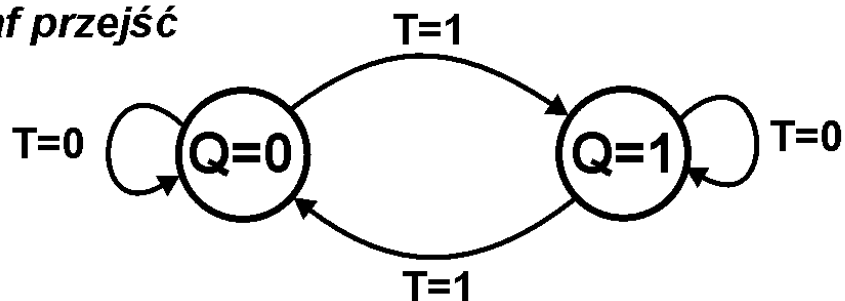

Synchroniczny przerzutnik T – sposoby opisu działania

Symbol

Graf przejść

Siatka Karnaugh

		T	
		0	1
Q	0	0	1
	1	1	0

Q^+

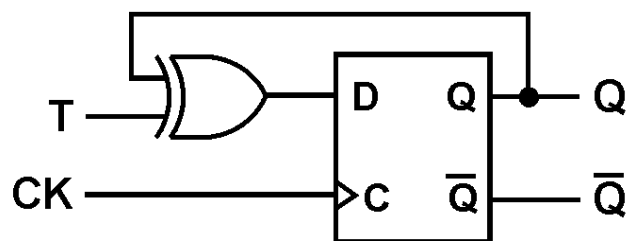
Tablica przejść

T	Q^+
0	Q
1	\overline{Q}

Tablica wzbudzeń

$Q \rightarrow Q^+$	T
0 → 0	0
0 → 1	1
1 → 0	1
1 → 1	0

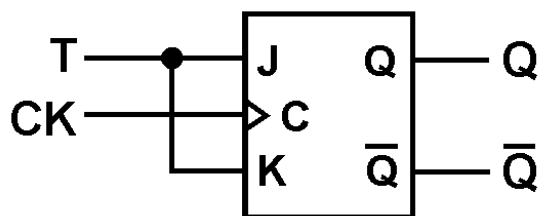
Synchroniczny przerzutnik T – realizacje układowe

Q \ T	0	1
0	0	1
1	1	0

Q^+

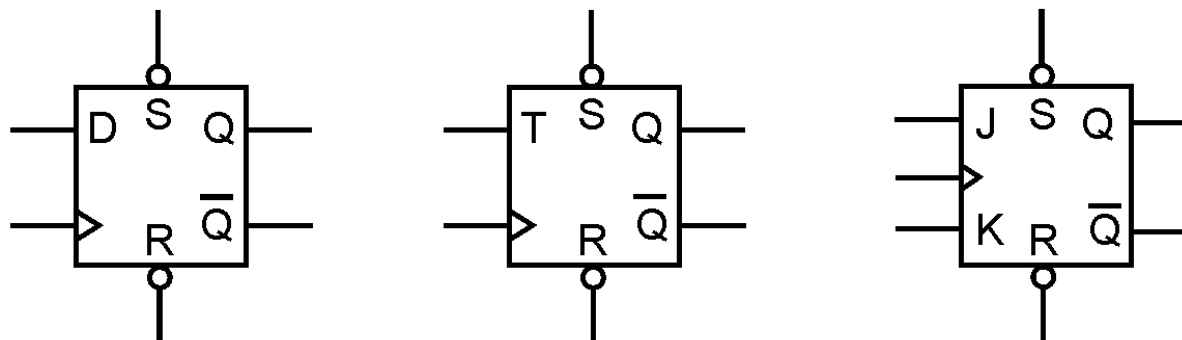
$$Q^+ = T \oplus Q$$

Tablica wzbudzeń

Q → Q ⁺	T
0 → 0	0
0 → 1	1
1 → 0	1
1 → 1	0

Przerzutniki synchroniczne z asynchronicznymi wejściami ustawiającymi i kasującymi

Wejścia zerowania R i ustawienia S zawsze należy podłączyć do sygnału sterującego lub na stałe podać odpowiedni stan logiczny tak, aby nie były aktywne w czasie działania układu sekwencyjnego.

Projektowanie układów sekwencyjnych

ETAPY:

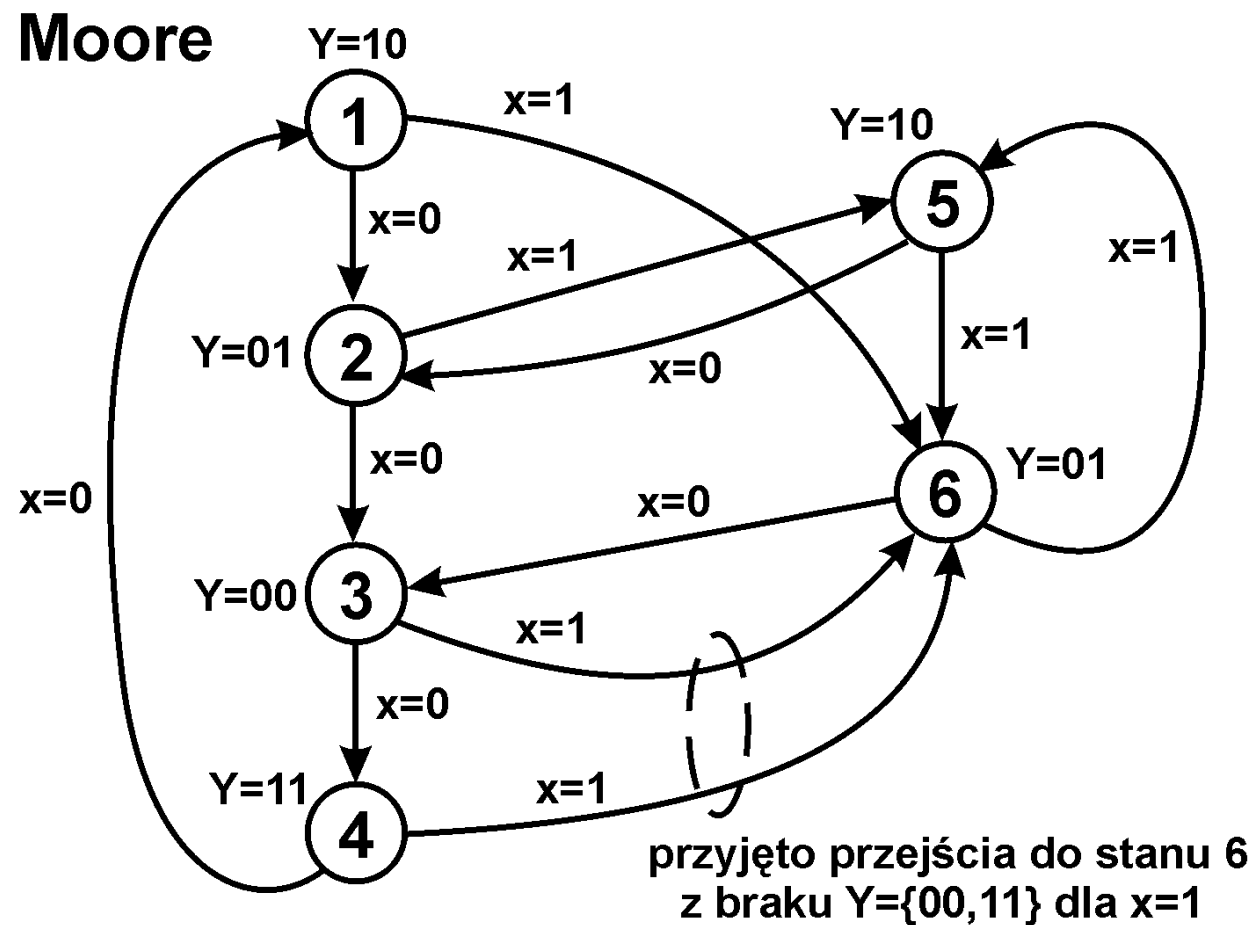
- 1. Opis słowny działania układu**
- 2. Utworzenie grafu automatu**
- 3. Utworzenie pierwotnej tablicy przejść i wyjść**
- 4. Minimalizacja liczby stanów automatu**
- 5. Kodowanie stanów**
- 6. Wybór elementów pamięciowych**
- 7. Utworzenie funkcji wzbudzeń przerzutników**
- 8. Utworzenie funkcji wyjść**
- 9. Schemat układu (bramki, przerzutniki)**

Przykład – opis słowny działania układu

Zaprojektować synchroniczny układ sekwencyjny generujący sekwencję sygnałów sterujących 10, 01, 00, 11 dla sygnału wejściowego $x=0$ oraz sekwencję 01, 10 dla $x=1$. Przy zmianie sygnału x układ generuje nową sekwencję tak, aby należał do niej ostatni wyraz poprzedniej sekwencji.

Przykład – *graf automatu*

$x=0 \rightarrow 10, 01, 00, 11$ oraz $x=1 \rightarrow 10, 01$ (brak 00 i 11!)

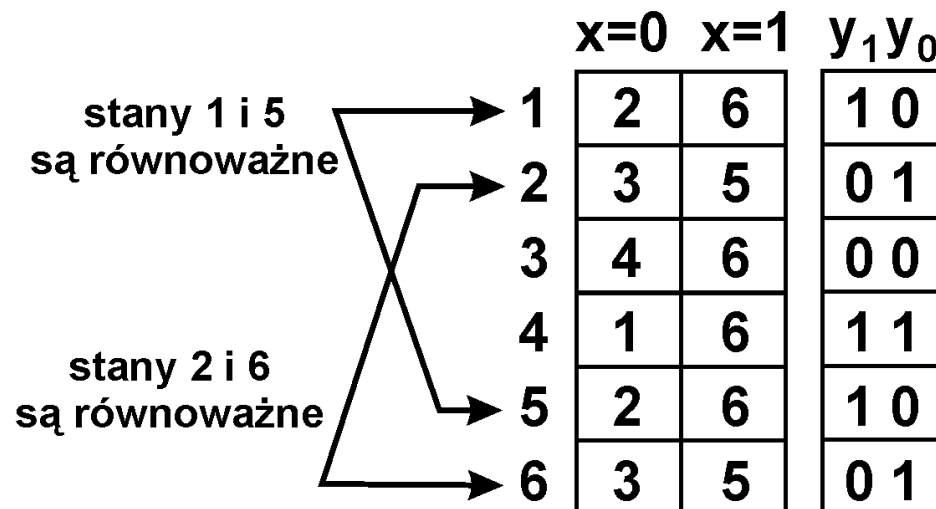
Przykład – *pierwotna tablica przejść i wyjść*

	x=0	x=1	y₁y₀
1	2	6	1 0
2	3	5	0 1
3	4	6	0 0
4	1	6	1 1
5	2	6	1 0
6	3	5	0 1

Przykład – *minimalizacja liczby stanów*

Dwa stany są równoważne, jeżeli dla każdej kombinacji wejść dają taką samą wartość wyjścia oraz przenoszą automat do tego samego stanu lub stanów równoważnych.

Stany równoważne sklejamy w jeden stan.

Zredukowana liczba stanów

	x=0	x=1	$y_1 y_0$
(1,5)	2	6	1 0
(2,6)	3	5	0 1
3	4	6	0 0
4	1	6	1 1

Przykład – *minimalizacja liczby stanów*

(1,5) → A

(2,6) → B

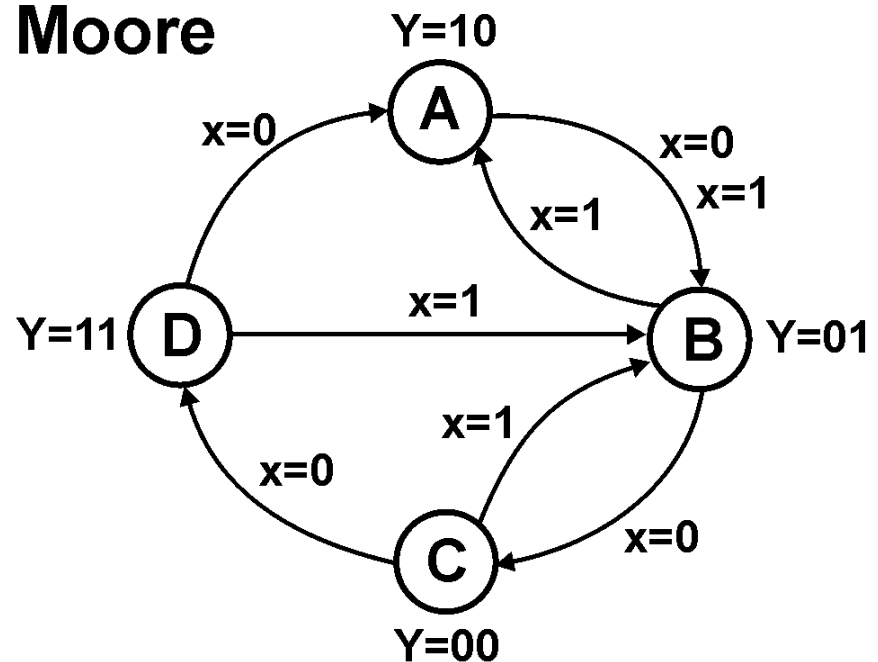
3 → C

4 → D

	x=0	x=1	y ₁ y ₀
A	B	B	1 0
B	C	A	0 1
C	D	B	0 0
D	A	B	1 1

Minimalny graf automatu

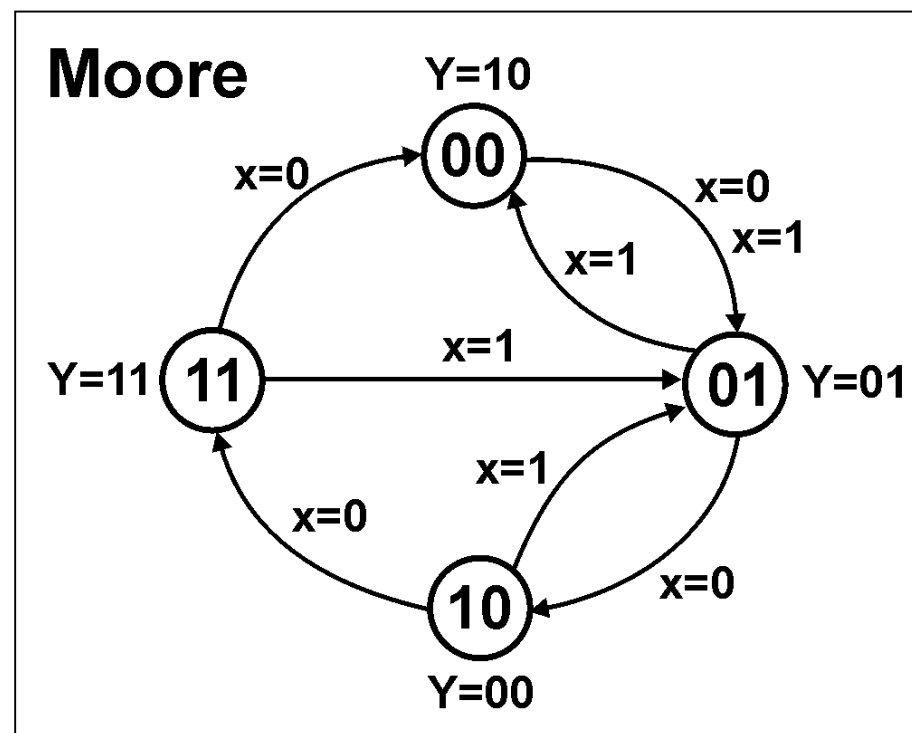
Moore

Minimalna tablica przej. i wyj.

Przykład – kodowanie stanów

Kody stanów: **A** \leq 00
 (Q₁Q₀) **B** \leq 01
 C \leq 10
 D \leq 11

**Przykład – zakodowana minimalna tablica przejść i wyjść
w postaci siatek Karnaugh**

Moore

Tablica przejść

$Q_1 Q_0$		$Q_1 Q_0$			
		00	01	11	10
x	0	01	10	00	11
	1	01	00	01	01

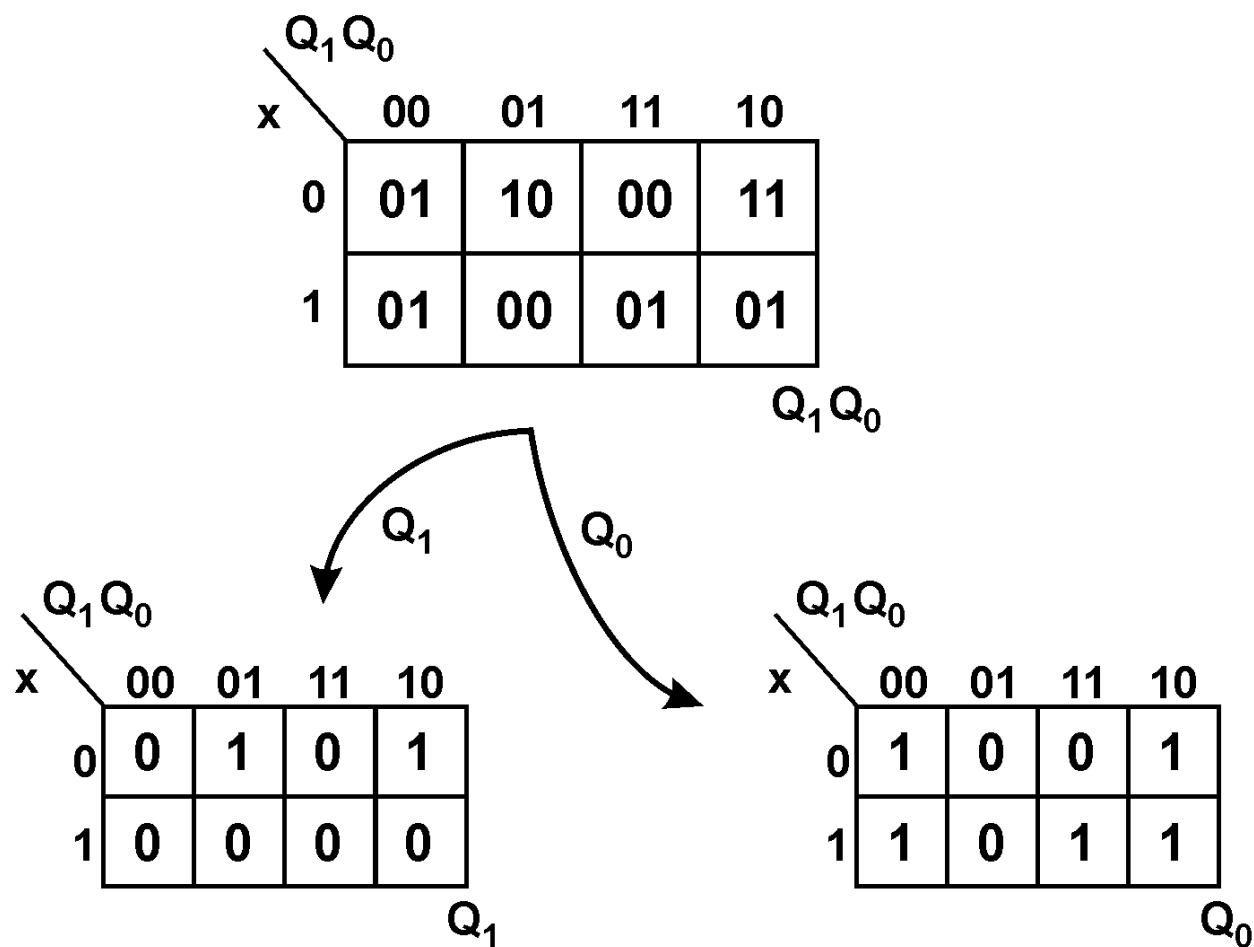
$Q_1 Q_0$

Tablica wyjść

$Q_1 Q_0$		Q_0	
		0	1
Q_1	0	10	01
	1	00	11

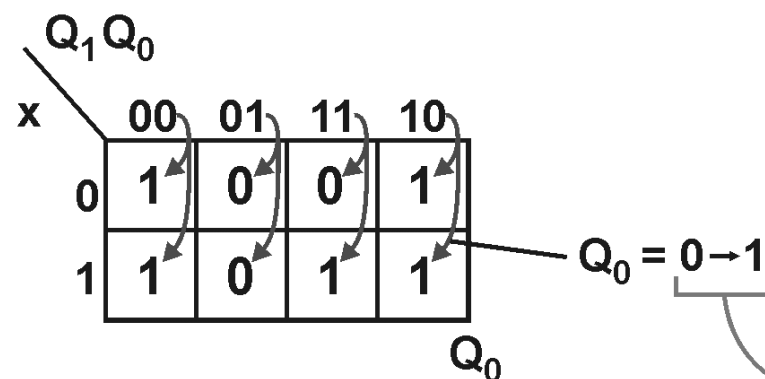
$y_1 y_0$

Przykład – funkcje wzbudzeń

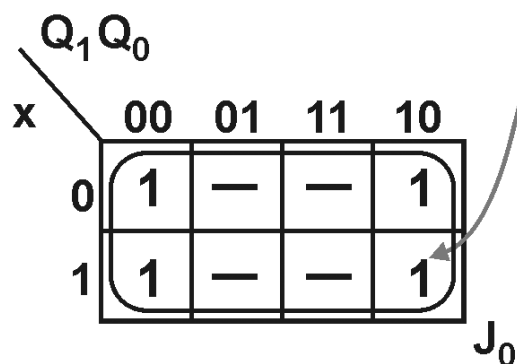
Przykład – funkcje wzbudzeń dla przerzutników JK

Q_0

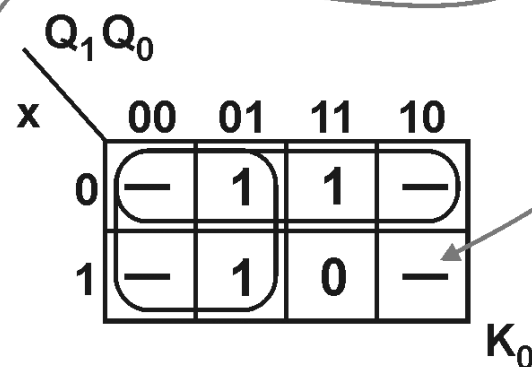

Tablica wzbudzeń

$Q \rightarrow Q_+$	J K
0 → 0	0 -
0 → 1	1 -
1 → 0	- 1
1 → 1	- 0

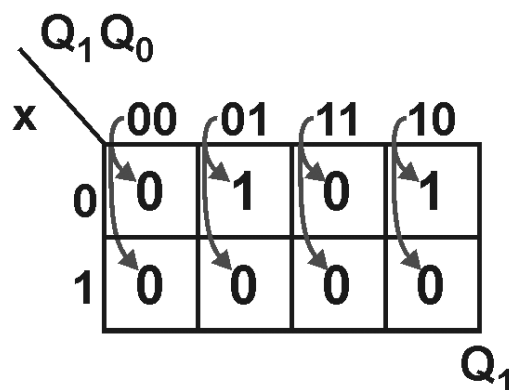
$$J_0 = 1$$

$$K_0 = \overline{Q_1} + \overline{x} = \overline{Q_1 x}$$

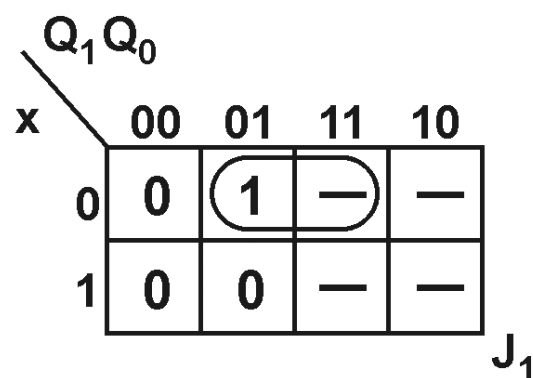
Przykład – funkcje wzbudzeń dla przerzutników JK

Q_1

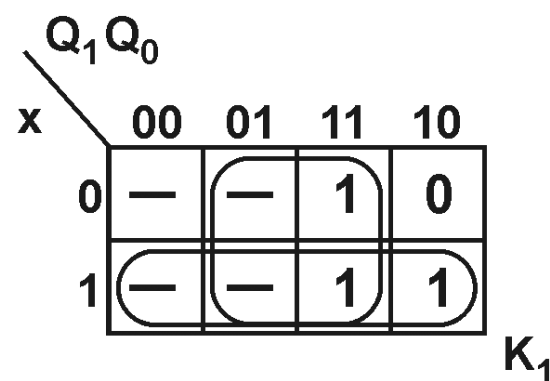

Tablica wzbudzeń

$Q \rightarrow Q_+$	J K
0 → 0	0 –
0 → 1	1 –
1 → 0	– 1
1 → 1	– 0

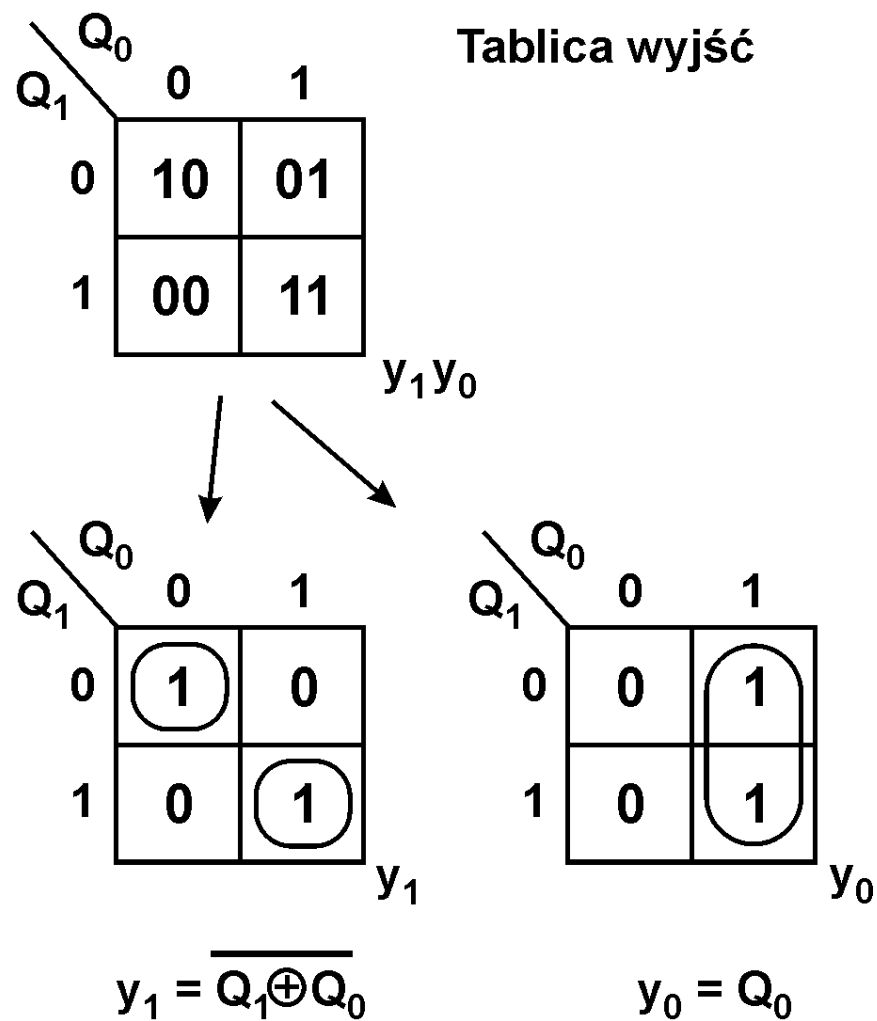

$$J_1 = \overline{x} Q_0$$

$$K_1 = Q_0 + x$$

Przykład – funkcje wyjść y_1 i y_0

Przykład – schemat logiczny automatu

